

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Сөвөдиниң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 237 (10834)

1978 чылдың октябрь 13, пятница

1925 чылда үлдөөлөттөгөн

Өртүз 3 көн.

Хулээле кууселдезин

хынап тур бис

ЧЕДИИШКИН

«Тыва совхоз тудуг» каттыжымшынын иолетивни Улуг Октябрь-ның 61 чылын чедииникиниң уткуп турар. Ол каттыжымшында Чоуду Чалыкович Декпш-олду ууртканы № 5 ИКМ-ның коллектив 1978 чылдың планның онаалдарын хуусаа бетинде, сентябрьның төңүзүндө күүсеткен. Ол ышкыш шалпычы куш-ажылардын планын онаалдарын аңгы-аңгы ИКМ-ларның 9 бригадалары октябрьның 1-ге чедир күүсеткини.

Керээлж арга-биле-даа, бодуш күжү-биле-даа кылдыр тудуг-монтаж ажалдарын тос аалар планын каттыжымшы ажы күүсеткен. Бо эртек аялларын дургунууда каттыжымшынын тудукчулары 79,9 баш шээр мал кирер кайжаанын, 1500 тонна картофель, 1000 тонна картофель, 1200 баш бода мал кайжааны, 4577 дөрбөшчү метр чурталага ба-жыңдарын, 600 оауттуг үш күбүгү болгаш оов-даа өснө объектилерин ажаллапта кырген.

Планның онаалдарын, социалдык хүлээлгелерин хуусаа бетинде күүседир дээш каттыжымшы ИКМ-ларын аражаыда калдырар социалдык чарышты иш үндүшүр Чоуду Чалыкович Декпш-олду ууртканы № 5 ИКМ-ның коллектив баштап турар. Октябрьның 1-ге чедир олар 764 муң рубльдин тудуг-монтаж ажалдарын кылганар. Ол дээр 1978 чылдың планның 105,4 хуу күүсеткени-дир.

«Тыва совхоз тудуг» каттыжымшынын механайзын үгелдезин тудуг-монтаж үндүшүрүзү база чедииникин ажалдап, бо чылдың 9 айлар планын күүсеткен. ССРЭ-ниң чаа Конституция-ның бир чыл оюнга утуш-тур 9 бригадалар социалдык хүлээлгелерин — 1978 чылдың планын онаалдарын хуусаа бетинде күүсеткени, байр-лазды төлөтүп уткаалар. № 5 ИКМ-дан Намин Ижанин баянчылар бригаданы 82,8 муң рубльдин тудуг-монтаж ажалдарын кылган. Олар Эр-анин «Мөреш» совхозта ий-ниң квартиралыг үш балы-ларын, 300 баш шээр мал кирер кайжааны тудуу дооскан, совхозка хүлээткен. Ала-ооо Топур-оолдун баянчылар бригаданы шээр малга 2 сан-ыг кайжааны, бир чурталага бажыныч ажаллапта кирген болгаш чыл планында көрдүгөн 82,9 муң рубльдин тудуг-монтаж ажалдарын иш-гөдип алган. Кавая Балдынч бригаданы олардан дүдүк чок ажаллап кылган. Нарын совхозта 3 чурталага бажы-ныч 500 хой кирер кайжааны тудуу доосканар.

Монгун-оол Саттың иш-белеткелдеринин, Дажы Хуру-гааның пиорамшистер брига-даларын чыл планын база че-дииникин доосканар. Ол иш мурнакчы бригадаларын ажал-ийи тудуш холжаалыг, бот-боттарына дуаалажып турарлар. Иш белеткелче-лерин кескен чүдүктөрүндө кылган дилг материалдарын пелорамшистер тудууга бри-гадаларык чорудуп турарлар. № 5 ИКМ-ның бо мурнакчы бригадаларын келгилерин онаалган ажалдагы белин харысалгаан, чалгыс ийжи-лет, бир демин ажалдап ту-рарлар.

№ 3 ИКМ-дан Константин Түлүшүң, № 4 ИКМ-дан Григорий Леостевтиң, № 1 ИКМ-дан Николай Балчииниң, 2 дугар ИКМ-дан Георгий Бе-ресиковиң бажыныч бри-гадалары бо чылдың планында көрдүгөн тудуг-монтаж ажалдарын бүрүч-биле дооскалар. Чолаачылар С. Бушкоч, Г. Пастухов, А. Михальченко, В. Лоптев олар бо чылда алган хуузу-да социалдык хүлээлгелерин чедииникин күүсеткени.

«Тыва совхоз тудуг» каттыжымшынын мурнакчы коллективтерин амы үдө 1979 чылдың январын үдүдө ажалдап турар.

В. БАКАНОВА.

«Тыва совхоз тудуг» каттыжымшынын чөвүлелиниң секретары.

СЭКП-НИН XXV СЪЕЗДИНИН ШИИТПИРЛЕРИН — АМЫДЫРАЛГА!

СЭКП обкомунда, Министрлер Чөвүлелинде, профоблчөвүлелде, ВЛКСМ обкомунда

ТИИЛЕКЧИЛЕРНИ ТОДАРАТКАН

Бо чылдың октябрь айның баштайгы он хонунда мал чемери белеткелерин талаш-биле районларын социалдык чарыжын түңгелди көргөш, СЭКП обкомунун бюрору, Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлели, профоблчөвүлелин 10-га чедир республикада сипен белеткелерин даалааы 74,4 хуу күүсеткен, тодаргайларга, 122,9 муң тонна белеткелерин болгаш сенаж планга 42,9 хуу күүсеткен амы 22,3 муң тонна, витаминин сипен даалааы 52,5 хуу күүсеткен, амы 4,6 муң тонна белеткелерин деп демдегелди. Мал чемеринин елини саыпта даала-плайы Монгун-Тайгалың мал чемери белеткелери 108,8 хуу, Токузунуң-105,5 хуу күүсеткенин чарыш түңгелде-ринин дугаында доктаалда демдегелди.

Токуз, Эрени, Тес-Хем, Уаг-Хем болгаш Барын-Хемчи районнарында ажал-агылар эртен он хонукта мал чемери белеткен, монжарыңга эң иш түңгелдерин чедип ап, немедө өзүдөп 1,6-дан 4,2 хуу чедирген.

Теп зонадан—Токуз район (СЭКП райкомунун секретары С. К. Орус-оол, райүүсөм даргаы Д. О. Дарга, ВЛКСМ райкомунун секретары И. В. Тулин); барын зонадан—Барын-Хемчи район (СЭКП райкомунун секретары Ш. П. Куулар, райүүсөм даргаы С. Т. Амырбит, ВЛКСМ райкомунун секретары Д. О. Сава); жуну зонадан—Тес-Хем район (СЭКП райкомунун секретары П. Т. Дамба-Хуурак, райүүсөм даргаы И. В. Чылдыгар, профоблчөвүлелдин секретары М. У. Шынык, ВЛКСМ райкомунун секретары Ч. А. Сава).

Токуз, Барын-Хемчи болгаш Тес-Хем районнарга СЭКП обкомуну, Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелин, профоблчөвүлелин өбчөвүлелин болгаш ВЛКСМ обкомуну ишчилер Кызыл туктарын болгаш 200-300 рубль ша-наалды тысар.

Үндүр бажың тараа шолдары, тайгаар үген сипенери кестирин, бүрүнү, бугу тараа саванын өсөөн ап, республи-када хыргыткан, Алтай крайның девискэриндеп саваны чыш тургаш, бөдүр мал чемерин монжоп белеткел-ерин немедө чөмгөлөрүн азырын СЭКП райкомнарына, райүүсөмнарга, көдө ажал-агы өргелдеринге, партия өгө организацияларга, көдө Советтерге, ажал-агылар-ның ажалын комитеттеринге болгаш ууртукчуларга дааскан. Ол ишпаш СЭКП обкомуну IX пленумуну иш-тириниң бугаар мал чемерин камтылап калгалаарын болгаш өң ажаллаарын, а ол ишпаш мал чемерин болжаарлардыр, хоозулуг кылдыр холумзатар база ажал-агынын иштинге оларын иш ажаллап чарыктары-биле мал чемеринин кайжааларын дерип, тургузганы чүтүл-деп доктаалда онаалан айтылган.

МУРНАКЧЫ ХОЙЖУ

СЭКП ТК-ның июль (1978 ч.) Плану-нуң ишчилеринин беле ханы танышкан, көдө ажал-агынын улам ийжи хөгжүдөр сорулгаы ажалдагы чедииникин бот-таптар дээш Чөен-Хемчикте «Чыраа-Бажы» совхозтун Хорум-Дар салбырын мурнакчы хойжуу Борис Куулар шудур-гу ажалдап турар. Иштинин малын хур-кыш ажыры, оң чаш төзүп ивди кам-гаалп аларга кыштагы иш белеткелери, чайгы үдө маалды эки семиртири болгаш кышка удуу хой мал чемерин белетке-лери болур деп чүвени малчын эки би-дир. Бо эртек чайын ол Чыргакы хем-чиң Чыраалыг-Алыр деп черге хоюн се-миртин алган, амы үдө Хорум-Дар шы-гында күзгелдин турар. Ол бодунун кыштагы септелгенин дооскан, мал че-ми белеткелерин уламчылап турар.

тонна сипен, 5 тонна көк-суула белет-кеп амыр деп хүлээнгеш, оңу келип ал-ган, кыштагыда өсөртүп чедирген. Оңу беш чылдың шалпычы үшкү чымыда то-руур чүе баш хойдан үшкү хураганын, хой бурдуулар 2,2 килограмм дүк кыргып амыр дээш хүлээлгенине удуу төрүр 100 хойдан 101 хураган, бир хойдан 2,3 ки-лограмм дүктү ап, алган социалдык хү-лээлгенин күүсеткен.

Борис Куулар чүгө онаашкан ажы-лында кызымаккай эвес, а харын хой-ниги ажалында ивдепкейип киржин, малчынн ортузунда агитатор хүлээлге-нин ак сеткалыг күүседип турар.

М. КЫЗЫЛ-ООЛ.

ЧУРУКТАРДА: оларда: хойжу Борис КУУЛАР.

А. МЕЛЬНИКОВТУҢ фотолары.

Малчын Борис Куулар бо чылын 20

ИДЕПКЕЛИГ

Республика типография-нын хоочунаарынын бирээл Геннадий Петрович Голубов фото-чуруктар паралаар керт ажалда-ла 18 чыл чедип ту-рар. «Тувинская правда», «Шың», «Тываның аныкты-ры», «Молдохей Тывы» со-луннарга болгаш Тыванын ном үндүрү черинин үндүр-ген помнарныга паратыныч иш ивди-бүрү чүдүктөр Ген-надий Петровичиниң хошун дамчын эртин турар.

ШАМНАЖЫРЫНЫҢ АЖЫЫ ЧОК...

Бүгү чүдүдөр баш удуу көрүп, план-ны кааны ишпаш чоруп турган: Кызыл-дың уран чүдү үчүлешинин бажынычын капитал септелгенин документалык хуорайын капитал тудуг бөдүр ажалдап кылган; ол бүгү ажалды кылдыр-биле «Тыва септелге тудуг» трестин (эргелек-тезин М. Емельянов) хоорайда септелге-тудуг эргеленин (шж Жигалов) дааскан; үчүлеш (директору А. Панов) коллектив-ны шаг-ла кылдыр ужурагуп септелгенин эгелээрине өвөш, 1978 чылдың январь айында-ла бажынычын ийжи казын, ол таламы чарыгы хостап, септелгелерге хүлээлгип берген: капитал септелге ив-тиз-биле 60 муң рубльди тусыйлаан. Ол бүгү ажал-хоренин эргеледип № 3 үчүл-стогу (начальник И. Барков) шижгээлди амыр ужурагуп турган.

Базы-ла дугуржула бугаар септелгелер келгеш, бажыныч шалаларын тура тыр-тып, батарсаларын адырар, сонга рыва-ларын солугуру-биле ишчилерин бузуп а-гала. А үчүлешин сургууларга аркан ораз-ларды амырларды тургаш, өрө-дөлгөни доосуп, чайгы джылаанын а-жалей бергенер. Бодаарга, тудукчулар-ның ажалдарына таарымчалыг байдал тургустуван ишпаш Ыччала-да ажал-дуудуп, шалпычымыр тужук, чыла-таш туруп берген. Сөвүлээрлер, чай аларга, септелге шугу соксаан. Ол бүгү-нүд чылдагы ийи амырларга, септелге-тудуг эргеленин ууртукчулары чыгычы-не удуу негедө салып, чогуур докумен-толенилдеди чедир кылбаанын шамнап тургулаан.

БҮГҮ - ЭВИЛЕЛ СЕМИНАРЫ

ДОНДА-РОСТОВ. (СЭТА-ның көрр.). Улетпурдү бүгү бугурулгелерин күрүне планнарын күүседирин хал-дыр талаш-биле Ростов об-ластың партия организация-зынч организацы болгаш политикте ажалын эң Л. И. Брежнев белин-биле үнелеш көргөн. Ростовчулар-ның дуржугаы чурттуг өскө-өлбастарыга, крайла-рында болгаш республикада-рыга калбак дөтөмчени амыр дээрине бузуреди ол илдеткен.

Октябрь 10-да эгедэн Бүгү-нүд семинарын ол дуржу-галы өөренин көөрүгө турас-кааткан. Оң ажалында эв-лөдөшкөн республикаларын Компартияларынч ТК-ларын-ның, партия крайкомнарын, хооромнарынч секретары-лары, кылды эргелекчилер, бугурулге каттыжымшы-нарымы болгаш бугурулге-леринч директорлары болгаш парток секретарлары, эзэн иш министрстволарынч беле ведомстволарынч ууртукчу-лары киреип турар.

СЭКП ТК-ның секретары И. В. Капитонов семинарын эң өс-биле ажалың СЭКП-ның XXV съездинин ишчил-лерин, беш чылдың онаал-дарынч күүседирин эзеш де-мисеп шилтиреш үе-талада кирген деп, ол чугаалаан. Бүгү чүе бо чылды калпар доосарымстан, дараамда ийи чыл дуржууда калпар ажалдарымынч хамаарыр. Ишчиле бугурулгенинч бугу-рулге ажалдарына шилтир-ген онаалдарынч күүседирин бо-ла белик ажалың ажалың эргелек-чүгүлде негедөш бо-зур. Планын чугаа чокка күү-седиринч дугайында негедө партия организациянын, күш-ажылы коллектив бу-зунуң амырларында болгаш ажал-чорудууларынч кол утгалык чүгүл болур ужу-рулуг.

План болгаш керээ чурмуун сагырынын айтырларыңга И. В. Капитонов дегерече ий-биле доктаган. Шж Л. И. Брежневтин айтып ту-рун ишпаш бугурулге ажал-хорентеринч ден-деки боттаварың чедип алыр, ишчилер көргүзүлгелеринге бол-гаш ажалынч эне түңгелде-ринге удуу ийиштеринч са-лыр, контролдуң күрүне чурмуунч үрөкчилери-биле шыңгыч элеш чок болурун чедип алыр эргелек чүгүл-де. Ол чорунга партия органи-зациянынч ролу удуу.

Беш чылдың сөзүгү чылды-рында бугурулгенин өзүлде-ринч улам белик темшлери көрдүгөн. Оңу чедип ажал-дырче утгалың организа-цынч, политикте болгаш ажал-агының эргелек чүгүлде ажал-агының бугу чөргөргө болуп кылдыр болгаш ботта-дырн чорудар керек. Беш чылды онаалдарынч додур күүседирин болгаш амыр күүседирин хандырынч турар уткүшүр планнарын болгаш социалдык хүлээлгелерин ажалдап кылдырыга бала хү-лээп алырыга олаа кичөө-гөин салыр ужурагуп. Ол чугу-ла сорулгаларын ишчил-лерчөвүлелче коммунистерин, бугу ажалың чоңарың мобил-даастарыңга амы үдө партияда эртин турар от-чөт-соңгудалыг камнашы ар-ганы бээр ужурагуп.

«Шж Л. И. Брежневтин ай-тымшынын бугурулге ажал-агының бугу бугурулгелерин күрүне планнарынч күүлдеп Ростов областын партия организациянынч организа-цынч болгаш политикте ажал-агы деп илдеткеди СЭКП-ның Ростов областын комитетинч боти секретары И. А. Бон-дарешко кылган.

Дондү партия болгаш ажал-агы ажалдыкчыларын, улетпур бугурулгелеринч муракчыларын уду ажал-агынын планнарынч күүсе-дирин хандырар, эргелек чы-каралыгы, бугурулгенинч сый-ыраакчылар талаш-биле ажалды дуржугаанын со-лукшанар.

Семинарынч ажалыңга СЭКП ТК-ның кылды эргелекчилери Б. И. Гостев, В. С. Фролов, СЭКП ТК-ның кылды эргелекчилеринч оларынч Э. С. Рауменов олар кирешкен.

ССРЭ-НИН ТСЭ-НИН ДЫННАДЫ

СЭКП-нин XXV съездининч болгаш СЭКП ТК-ның июль (1978 ч.) Плану-нуң ишчил-лерин ажалдагы ботта-дырбышаан, Саратов, Волго-град болгаш Куйбышев об-ластынч көдө ажал-агынынч ажал-ишчилер 1978 чылда күрүнеге тараа садар талазы-биле планнарынч чедииники-нин күүсеткенер.

Тараан чуртун шыгжамыр-ларынч алдан көрдү-генден 1432 тоннаны ажы-ургаш, Волгоград областынч колхозтары болгаш совхозта-ры боттарынын социалдык хүлээлгелерин чедииникинч күүседип, күрүнеге 4616 муң тонна тарааны саткан.

Саратов областынч ажал-агыларынч беликкен социалдык хүлээлгелеринч дыка ажы-р күүсеткен болгаш планын 1640 муң тоннага ажыр күү-седип, күрүнеге 5009 муң тонна тарааны саткан. Крупа

культураларын пашаан ажы-р саткан.

«САЛЮТ-6» — «СОЮЗ-31» — «ПРОГРЕСС-4» ЧҮҮК ХҮЛЭЭП АЛЫШКЫНЫ

УЖУДУШУН БАШНАРАТ ТӨП. (СЭТА) Орбитаның «Са-лют-6» — «Союз-31» — «Про-гресс-4» артем-шиңгелде ком-плексинин иштинге космо-навтылар Владимир Коваленко болгаш Александр Иванченко оларынч ужудушкуну улам-чылаштыан.

Куйбышев областынч кол-хозтарында болгаш совхозта-рынч тараа худал ап алыр күүсеткен болгаш планын 1921 муң тонна тараа кирген. Ол база салып алырынынч доктааткан тем-

Оңу чүгүлде келектери-биле станциянын саваларын немээрине белеткел доозу-ган.

Куйбышев областынч кол-хозтарында болгаш совхозта-рынч тараа худал ап алыр күүсеткен болгаш планын 1921 муң тонна тараа кирген. Ол база салып алырынынч доктааткан тем-

Экипаж «Прогресс-4» транс-порт кораблинн чүтүлү дү-жүрө талазы-биле ажалынч удуу келинч күүседипкен. Станциянын иштинге регене-раторларын, хоралыг холук-саалар узукакчыларын, аш-чы чеминч болгаш сүзүг кон-

тэйинерин, фотоаппаратлар-ын, хуу гигиенаның керексе-лдерин даямтал кырген бол-гаш оларны чогуур черлерин-ге көрдүгөн.

Училишениң эң чүгүлде тердери-үс-түндө болган ажалынч кал-тарда ажалдын ам-лаа чедир кылбайн—дөтөдөрлеринч ча-ла драмча ийи-биле хай турар. Чилээ, адансы алдыр чок бөдүр өөрчүрүжүрүлү. Ол алдын ишпашын ам-даа худуладип, өөрчиринче таарыштыр кылдыр, чунар, хөл негиттер черлерин немей өрөздө-дүр турган. Бо хувернеге чедир ирпч болуңдуң сургууларынч карачың подвалад ивди-кени солуп, кеттиңиң ап турар. Училишениң чылдык класстары хоорайынч ужу-бажында хөлөкчөп алган, таарымча чок өрөздөдө өөрчөп турар. «Ын-дыг болурга, өөрчөлдөгөн ишпашың дугайында вангып чугаа турарың?»

Телеметриктинч информация-нын сал-тунуң-биле болгаш ажалыңда илтекелдеринч өзү-гаар алгыра, «Салют-6» станциянын, «Союз-31» космо-кораблинч болгаш «Про-гресс-4» чүкү кораблинч иштинге системалар бөдүр-чө-гуру-биле ажалдап чоруту-р Владимир Коваленко болгаш Александр Иванченко олар-нынч кадыкчылы өки.

Т. МОНГУШ.

